

YLEISET KIELITUTKINNOT JA KIELTENOPETUS

Toimittajat: Ari Huhta, Aila Määttä,
Sauli Takala ja Mirja Tarnanen

1997

OPETUSHALLITUS

Sauli Takala

6 KIELEN OPPIMINEN TAITOTASOLTA TOISELLE

6.1 Johdanto

Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana on eri puolilla maailmaa kehitetty kielitaitoa koskevia taitotasokuvauksia ja -asteikkoja yhtenä keinona osoittaa mahdollisimman selkeästi, millaista ja minkätasoista kielitaitoa erilaisilla opetussuunnitelmilla ja kursseilla tavoitellaan ja toisaalta millainen kielitaito henkilöillä on riippumatta siitä, minkälainen kielennoppimistausta heillä on (mm. North 1993). Kielitaitoasteikkojen muotoilu voi siksi jossakin määrin vaihdella sen mukaan, ovatko asteikot tarkoitettu ensisijaisesti kurssien suunnittelijoille ja testien laatijoille, testisuoritusten arvioijille vai kielitaitotodistusten hankkijoille tai niiden muille käyttäjille, esimerkiksi työnantajille (mm. Alderson 1991).

Yleissivistävässä koulutuksessa kielitaidon edistymistä ja vaatimustasoa määriteltäessä on tavallisesti viitattu mm. yksinkertaisuuden, helppouden, autenttisuuden ja ikäkaudelle/kehitystasolle sopivuuden käsitteisiin. Näin aloittelijoiden on edellytetty ymmärtävän helppoa, jokapäiväisiä asioita käsittelevää, selkeätä ja melko hidastempoista vieraskielistä puhetta, jossa ei ole mitään erityistä aksenttia. Yleensä oppimateriaali on tällöin varta vasten tuotettu kielenoppijoita varten. Pitkälle edistyneiltä puolestaan on vaadittu kykyä ymmärtää normaalia puhetta, joka perustuu autenttiseen kielenkäyttöön, toisin sanoen sitä ei ole muokattu opetuksen erityistarpeisiin tai muokkaus on ollut hyvin vähäistä. Kielioppi on yleensä porrastettu saman periaatteen mukaisesti. Opittavan sanaston määrästä on myös saattanut olla mainintoja (esim. Takala 1977). Yleissivistävää koulutusta seuraavassa ammatillisesti suuntautuneessa kielienopetuksessa (LSP = Languages for Specific Purposes) kielitaidon tarpeet ovat olleet kurssien laadinnan keskeinen lähtökohta ja siksi niiden kartoittamista on pidetty tärkeänä. Kurssin tavoitteet on pyritty kytkemään työelämän tarpeisiin (mm. Räsänen 1996).

Kun etenkin yleissivistävässä koulutuksessa kielitaidon arvioinnilla ei normaalisti ole selkeitä vaatimustasoja, joihin pohjautua (toisin sanoen mittaaminen ei ole kriteeriviitteistä, criterion-referenced), arvostelu taaphtuu yleensä joko niin, että tietty prosenttimäärä oppilaista saa tietyn arvosanan, tai niin, että lisäksi otetaan jossakin määrin huomioon se, kuinka suuren osan tehtävistä oppilas on osannut ratkaista.

Näin saatua arvosanaa ei ole helppo tulkita kielitaidon tason osoittimena: on vaikea sanoa, mitä kunkin arvosanan saanut oppilas osaa kielellä tehdä (mm. Takala 1980; Davidson & Lynch 1993).

6.2 Kielitaidon tason kehittyminen

Aikaisempia kotimaisia tutkimuksia ja selvityksiä kielitaidon kehittämisestä

Kansainvälistä vertailutietoa on hyvin vähäisesti. Entisen rinnakkaiskoulujärjestelmän loppuvaiheessa, 1970-luvun alussa, 14-vuotiaat keskikoululaiset menestyivät kymmenen maan joukossa keskitasoisesti tekstin ja puheen ymmärtämisen kokeissa ja keskimääräistä vähän paremmin puhumisen ja kirjoittamisen kokeissa. Lukiolaisetkin sijoittuivat kymmenestä maasta neljänneksi tekstin ymmärtämisen kokeessa. Viidestä maasta, jotka osallistuivat myös muihin kokeisiin, suomalaiset abiturientit menestyivät parhaiten kielioppikokeessa, toiseksi parhaiten puheen ymmärtämisen kokeessa ja kolmanneksi puhumisen kokeessa. Kokonaistulos oli siis varsin myönteinen (Lewis & Massad 1974; Saari & Takala 1979).

Peruskoulun kielenoppimistuloksia on selvitetty erityisesti Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksessa (nykyään Koulutuksen tutkimuslaitos). Peruskoulun myötä käytännöllisesti katsoen koko maassa toteutettiin laaja peruskoulun tilannekartoitus. Siinä todettiin mm., että 7-vuotisen (noin 600 oppitunnin eli noin 450 "kellotunnin") opetuksen jälkeen peruskoululaiset osasivat keskimäärin noin 1 000 englannin sanaa. Hajonta oli suuri: laajan kurssin oppilaat osasivat noin 1 500 sanaa, keski-kurssin oppilaat noin 900 - 1 000 sanaa ja yleiskurssilaiset noin 450 - 500 sanaa eli noin 30 - 55 prosenttia opetetusta sanastosta. Oppilaat oppivat luonnollisesti paljon muutakin kuin sanastoa, mutta jos suhteutetaan opittu sanamäärä käytettyyn opetusaikaan, voidaan todeta, että kielellisesti lahjakkaammat ja motivoituneemmat peruskoululaiset olivat oppineet yhdellä tunnilla 3 - 5 sanaa ja heikommat vastaavasti 1 - 2 sanaa (Takala 1984).

Vuonna 1991 tehdyn uuden tutkimuksen (Kärkkäinen 1993) tulokset osoittivat, että peruskoulun päättävien ruotsin kielen sanaston ja rakenteiden hallinta on parantunut kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Erityisen selvästi on parantunut keskeisen sanaston osaaminen. Kielen keskeisten rakenteiden hallinnassa tapahtunut edistyminen osoittautui B-ruotsissa sen sijaan yllättävän vähäiseksi. Rakenteista hallittiin vuonna 1991 noin 48 prosenttia, kun vastaava prosenttiluku vuonna 1979 oli noin 44.

Selvää kehitystä on tapahtunut myös englanninkielisen tekstin ja puheen ymmärtämisessä (Havola & Saari 1993; Saari 1996; Takala 1997). Vuonna 1991 peruskoulun 9. luokkalaiset menestyivät samassa kuullunymmärtämisen kokeessa yhtä hyvin kuin abiturientit 20 vuotta aikaisemmin. Abiturientit edustivat tuolloin vain n. 21 prosenttia koko ikäluokasta. Sama tulos saatiin tutkittaessa puheen ja tekstin ymmärtämistä 1970-luvun alussa ja lopussa: keskimääräiset ratkaisuprosentit samoissa kokeissa nousivat koko ikäluokassa 40 prosentista 60 prosenttiin.

Epäsuoraa kuvaa nykylukion kieltenopetuksesta saa vertailemalla kielten ylioppilaskokeita. Vuoteen 1977 saakka sai käyttää kuusi tuntia kaksipuoliseen käännöskokeeseen, jonka pituus oli yksi A4-sivu! Tällä hetkellä taas ylioppilaskokelaat suorittavat seitsemässä tunnissa kokeen, jossa testataan puheen ymmärtämistä ja tekstin ymmärtämistä sekä kieliopin ja sanaston tuntemusta. Tämä koeaineisto käsittää noin 5 sivua äänitekäsikirjoitusta ja noin 20 luettavaa sivua tekstiä ja tehtäviä. Lisäksi on kirjoitettava itse 150 - 200 sanaa käsittävä "aine". Muutos on todella merkittävä.

Uudempaa kansainvälistä vertailutietoa lukion päättötasolta, saadaan laajakäyttöisestä amerikkalaisesta TOEFL-kokeesta vuosilta 1989 - 91 ja 1993 - 95 (TOEFL 1995). Tiedot eivät tosin perustu edustavaan otokseen. Kokeen kokonaispistemäärä voi vaihdella 270:stä 677:ään. Vuosina 1993 - 95 lähes 1,5 miljoonan testiin osallistujan keskiarvo oli 522. Eurooppalaisista maista Hollanti oli kärjessä (vuonna 1991 pistemäärä 601, vuonna 1995 taas 607 pistettä) ja Suomi oli neljäs/viides (580; 587 ja 2 449 kokeen suorittajaa). Näin Suomi oli vähän Tanskaa, Belgiaa ja Itävaltaa jäljessä ja käytännöllisesti tasoissa Saksan, Luxembourgin ja Ruotsin kanssa, vähän Norjaa edellä ja paljon mm. Ranskaa, Espanjaa, Kreikkaa, Italiaa, Unkaria, Puolaa, Portugalia ja Venäjää edellä. Maalta, joka ainoana Unkarin lisäksi ei kuulu indoeurooppalaiseen kieliperheeseen, tulosta voi pitää hyvänä. Bachelor-tasoiseen opiskeluun vaati vuosikymmenen puolivälissä noin puolet collegeista ja yliopistoista TOEFL-pistemäärää 500 - 547 ja puolet 550 - 597. Masters- ja tohtoriopintoihin vaati noin 22 prosenttia yliopistoista pistemäärää 600 - 650, noin 65 prosenttia pistemäärää 550 - 597 ja noin 10 prosenttia pistemäärää 500 - 547. Näin ollen keskimääräinen suomalainen TOEFL-kokeen suorittaja on siis helposti täyttänyt kielitaitovaatimukset.

Kielitaidon kehittyminen ja siihen tarvittava aika

Seuraavassa selostan kirjallisuutta, jossa on käsitelty kielitaidon tason ja sen saavuttamiseen tarvittavan ajan yhteyttä. Jo tässä vaiheessa on

Kielen oppiminen taitotasolta toiselle

paikallaan huomauttaa, että mitään vankkaa tietoa asiasta ei ole olemassa meillä eikä muuallakaan. Kun seuraavassa viitataan kielitaidon tasoihin, kyse on yleisissä kielitutkinnoissa käytettävästä tasokuvauksesta, joka on tämän kirjan liitteenä 1.

Eritasoisten testien/kurssien edellyttämä opiskeluaika

Euroopan neuvoston Waystage 1990 -opetusohjelman (noin taso 2) on arvioitu edellyttävän 180 - 200 tuntia. Threshold 1990 (noin taso 4/4+) puolestaan vaatii arvioiden mukaan aloittelijoilta, jotka saavat asianmukaista ohjausta, noin 375 tuntia. Tämä koskee vanhempaa versiota. Uudempi versio sisältää mm. sosiokulttuuriset taitokomponentit, kielikäyttöstrategiat ja laajemman luettelon eri teemoihin liittyvää kielialainesta. Näin ollen 375 tunnin arvio on nykyistä kynnystasoversiota ajatellen liian alhainen. Uusi Vantage Level -niminen tavoitemäärittely (1996) etenee kynnystaidosta eteenpäin ja lienee tasoa 6/6-.

Rnskan kielessä Certificat Elementaire de Français Pratique (CEFP) on yleisten kielitutkintojen asteikolla arvioituna tasoa 4/4- (eli siis tasoa 4 tai vähän sen alle). Tasolla 6/6- on puolestaan Diplome de Langue Française (DL). Näitä järjestää Alliance Française. Muita tutkintoja ovat DELF ja DALF. Alemmalla tasolla oleva DELF on moduulipohjainen koe, jossa ensimmäiseen moduuliin on arvoitu tarvittavan 400 tuntia ja koko kokeeseen 600 tuntia. Se ei kelpaa yliopistotasoisien opintojen pohjaksi. Koe lienee tasoa 5/5+. Ylemmän tason kokeen, DALF, on taas arvioitu vaativan 1 000 tuntia. Taso lienee 7/8. Työelämää varten tarkoitettua kokeen Certificate Pratique Commercial et Economique on arvioitu edellyttävän noin 500 tunnin opiskelun ja lisäksi liike-elämän tuntemusta.

Saksan kielessä Zertifikat Deutsch als Fremdsprache -kokeen on arvoitu edellyttävän 400 - 600 tuntia intensiivioiskelua. Kokeessa vaaditaan saksan kielen perusteiden hallintaa (noin taso 4/4-). Zentrale Mittelstufepfprüfung puolestaan edellyttää 800 - 1 000 tunnin intensiivioiskelua. Kokeessa vaaditaan hyvää saksan kielen yleiskielen hallintaa (taso 6/6-). Kleines Deutsches Sprachdiplom sen sijaan vaatii arvioiden mukaan noin 1200 tuntia ja se hyväksytään yliopistossa opiskelun kielitaidon näytteeksi (taso noin 7). Prüfung Wirtschaftsdeutsch vaatii arvioiden mukaan 600 - 800 tuntia ja liike-elämän tuntemusta, kun taas Grosses Deutsches Sprachdiplom edellyttää jo lähes syntyperäisen kaltaista kielitaitoa eikä sen tason saavuttamiselle ole ilmoitettu aikamääriä.

Yhdysvaltalainen diplomaattiseen palveluun kouluttava laitos FSI (Foreign Service Institute) arvioi vuonna 1973, että eri kielet olisivat

englantia puhuville eri lailla vaikeita seuraavasti:

Taso 2+ on puolivälissä ammatin edellyttämää minimitaitotasoa ja toimivaa (kohtalaisen hyvää) kielitaitoa. Taso määritellään (puheen osalta) vapaasti suomennettuna seuraavanlaisesti:

Kykenee tyydyttämään useimmat työvaatimukset käyttäen kieltä, joka on usein, mutta ei aina, hyväksyttävää ja tehokasta. Kykenee yleensä viestimään tehokkaasti, mutta jännittävissä tilanteissa tai paineessa viestintätaito heikkenee. Ymmärtää yleensä normaalia puhetta mutta kulttuurisidonnaiset viittaukset voivat tuottaa vaikeuksia. Syntyperäinen puhuja voi ajoittain joutua mukauttamaan puhettaan ymmärtämisen varmistamiseksi. Puheessa on usein tunnistettavissa epätarkkuutta, epäluontevuuksia ja piirteitä, jotka eivät ole varsinaisesti virheitä mutta kuitenkin jollakin tavalla epäluontevia. (Noin taso 5/5-.)

Amerikkalaisen keskitason aikuisopiskelijan on Dillerin (1971) mukaan arvoitu tarvitsevan tasolle 2+ pääsemiseksi seuraavat tuntimäärät opiskelua kieliryhmittäin (ryhmiteltynä suhteellisen vaikeuden mukaan):

Ryhmä 1: 24 viikkoa, 720 tuntia

Afrikaans, tanska, hollanti, ranska, saksa, haiti, kreoli, italia, norja, portugali, romania, espanja, swahili, ruotsi

Ryhmä 2: 38 viikkoa, 1 140 tuntia

Bulgaria, dari, farsi, kreikka, hindi, indonesia, malaiji, urdu

Ryhmä 3: 44 viikkoa, 1 320 tuntia

Amharic, bengali, burma, tsekki, suomi, heprea, unkari, khmer, nepali, filipino, puola, venäjä, serbo-kroatia, thai, tamil, turkki, vietnami

Ryhmä 4: 65 viikkoa, 1 950 tuntia

Arabia, kiina, japani, korea .

Intensiiviopetusta antavat kielikoulut suosittelevat Doylen ja Mearan (1991) mukaan englantia äidinkielenään puhuville seuraavaa määrää kielikontakteja, jotta he saavuttaisivat kohtuullisen taidon ymmärtää ja puhua opiskeltavaa kieltä (nollapisteestä lähtevät; ilmaisun epämääräisyyden vuoksi on vaikea tietää, mistä taitotasosta on kyse, mutta todennäköisesti kyseessä on yleisten kielitutkintojen taso 4/4-):

Kielen oppiminen taitotasolta toiselle

Ranska, italia, espanja, portugali 255 tuntia
Hollanti, saksa, skandinaaviset kielet 285 tuntia
Kreikka 330 tuntia
Venäjä 330 tuntia
Arabia 375 - 420 tuntia
Japani 375 - 420 tuntia.

Jos englantia puhuvalla aikuisella on a) korkea motivaatio, b) kohtalainen kielellinen lahjakkuus sekä c) mahdollisuus säännöllisesti käyttää aikaa kielen opiskeluun, d) opiskeltava kieli on joko germaaninen kieli tai romaaninen kieli, hänen arvioidaan tarvitsevan n. 120 tuntia, jotta saavuttaisi yllä mainitun kohtuullisen tason.

Tunnetut kielenopetuksen asiantuntijat Alexander, Allen, Close and O'Neill jakoivat teoksessa *English Grammatical Structure* (1975) englannin kielipiillisen rakenteen kuuteen tasoon, joissa kussakin oli 30 jaksoa tai oppiyksikköä. Kukin taso edusti tekijöiden mielestä laadullisesti selkeätä vaihetta kielitaidon hankkimisessa. Tasot edustivat tekijöiden mukaan n. 120 tunnin työpanosta. Tämä jako ja 120 tunnin mitoitus tasolta toiselle ovat luonnollisesti varsin subjektiivisia arvioita, mutta eivät täysin vailla pohjaa. Taustalla oli vankka ja monipuolinen kokemus.

IBM France teki jo 1970-luvun alussa kiinnostavaa työtä oman henkilökuntansa kielikoulutuksen kehittämiseksi ja arvioi siinä yhteydessä myös oppimiseen tarvittavaa aikaa. Suunnitelmassa oli 9 tasoa, jotka etenivät tasavälein tasolta 0.5 tasolle 4.5. Tasot määriteltiin seuraaville alueille: kuullun ymmärtäminen, tiedon hankkiminen, esittäminen, raportointi, tiedon välittäminen/kirjoittaminen, sosiaalinen kanssakäyminen, suunnittelu ja päätöksenteko sekä kontrollointi/aloitteiden teko.

Tasolta toiselle siirtymisen arvioitiin edellyttävän seuraavia opiskeluaikoja:

0,0 - 0,5	60 - 65 tuntia
0,0 - 1,0	130 - 135 tuntia
0,0 - 1,5	205 - 210 tuntia
0,0 - 2,0	290 - 295 tuntia
0,0 - 2,5	385 - 390 tuntia
0,0 - 3,0	495 - 500 tuntia
0,0 - 3,5	625 - 630 tuntia
0,0 - 4,0	785 - 780 tuntia

Brian Northin, Eurocentres-kielikoulujen kansainvälisesti tunnetun testausekspertrin, antamien tietojen mukaan kyseisen kielikoulun 10-tasoi-

sessä järjestelmässä on laskennallisesti suunniteltu käytettävän noin 100 tuntia kullekin tasolle 4 viikon intensiivikursilla. Kyseisessä järjestelmässä taso 10 vastannee yleisten kielitutkintojen tasoa T77+ (Northin oman arvion mukaan), ja tälle tasolle pääsemiseksi on siis laskennallisesti varauduttu noin 1 000 tunnin opiskelu-aikaan. Northin mukaan on kuitenkin todennäköistä, että 10-tasoisessa järjestelmässä tarvitaan tosiasiaissa noin 250 - 300 tuntia, jotta päästäisiin tasolta toiselle, silloin kun kyseessä ovat tasot 8 - 10.

Markkinointi-instituutin, Kansainvälisen kaupan koulutuskeskuksen (FINTRA:n) ja Kansanvalistusseuran kokemukset ovat samansuuntaisia edellä kuvattujen ulkomaisten arvioiden kanssa.

On kuitenkin syytä muistaa, että ilmoitettuihin opiskelu-aikoihin on syytä suhtautua varsin suurin varauksin. Tietyn tason saavuttaminen riippuu monista seikoista. Yksi vaikuttava tekijä on pohjana oleva kielitaito. Henkilöllä voi olla varsin hyvä mutta kovin "passiivinen" kielitaito. Pikaisen alkudiagnoosin perusteella hänen kielitaitonsa voi saada liian alhaisen arvion, ja hän saattaa varsinkin intensiivisessä opiskelussa saada aktivoitua kielitaitonsa erittäin nopeasti. Eri yksilöillä kielitaito saattaa edetä laadullisesti selvästi seuraavalle asteelle eri vaiheessa, toisilla aikaisemmin ja toisilla esimerkiksi vasta aivan kurssin lopussa. Tässä vaiheessa oppiminen kuitenkin näyttää edistyvän hyvin nopeasti.

Kieltenopetuksen ammattilaiset ovat pitkään esittäneet, että jotkut kielet ovat helpompia kuin toiset. Tämä on melko kyseenalainen näkemys, mikäli sillä tarkoitetaan, että jotkut kielet ovat sinänsä vaikeampia tai helpompia kuin toiset. Jos jokin kieli on helppo jossakin suhteessa, se saattaa olla vaikea jossakin toisessa suhteessa. Sen sijaan ei liene syytä epäillä sitä, että jotkut kielet ovat tietyn kielitaustan omaaville vaikeampia/helpompia kuin toiset. Esimerkiksi kielisukulaisuus helpottaa uuden kielen oppimista, mistä on näyttöä myös omasta ylioppilastutkinnostamme. Englannin kokeen kuullun ja tekstin ymmärtämisen kokeessa samoin kuin rakenne- ja sanastokokeessa on ruotsinkielisten abiturienttien keskimääräinen ratkaisuprosentti noin 85, kun se suomenkielisillä on noin 75. Kuitenkin ruotsinkieliset abiturientit ovat opiskelleet englantia kaksi vuotta vähemmän ja käyttäneet opiskeluun vähemmän oppitunteja. Englanti ja ruotsihan ovat germaanisia sukulaiskieliä.

Brian Northin mukaan (Eurocentres, 1995, henkilökohtainen ilmoitus) saksaa puhuvat sveitsiläisnuoret oppivat tietylle tasolle englantia puolessa siitä ajasta, joka tarvitaan ranskan oppimiseen.

Kielen oppiminen taitotasolta toiselle

Lisäksi on syytä muistaa, että tasolta toiselle edistyminen ei ole suoraviivaista. Alemmilla kielitaidon tasoilla laadullinen eteneminen vaatii vähemmän aikaa kuin korkeammalla taitotasolla. Ylemmillä tasoilla tasolta toiselle siirtyminen vaatii nimittäin 2 - 3 kertaa enemmän aikaa kuin alemmilla.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tuottama kielitaito: alustavaa arviointia

Mille tasolle suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ylletään? Tästäkään ei ole mitään vankkaa tietoa. Seuraava esitys on alustava arvio, jonka paikkansapitävyyttä tulee selvittää, ennen kuin sitä yleistetään. Keskeinen ongelma yritettäessä suhteuttaa esimerkiksi peruskoulun ja lukion kielenopetuksessa saavutettavaa kielitaidon tasoa on se, että suoritustason hajonta vaihtelee suuresti, mitä kuvaavat alla olevat kuvion nuolet. Joku yksilö on saattanut esimerkiksi oppia kaiken kurssiin kuuluvan ja päässyt mm. omaehtoisen kieliharrastuksensa vuoksi jopa huomattavasti tätä pidemmälle. Alustavan selvityksen mukaan englannin ja ruotsin kielen ylioppilastutkinnossa heikoimpaan kymmenennekseen sijoittuneet kokelaat ovat osanneet ratkaista noin puolet siitä, mihin paras 10 prosenttia on yltänyt. Edellä sanotun perusteella voisi alustavasti arvioida, että peruskoulussa ja lukiossa päästään kuvion osoittamille yleisten kielitutkintojen tasoille.

9							
8							
7							
6				↑		↑	
5				↓	↓	↓	↓
4	↑						
3	↓	↑	↑				
2		↓	↓				
1							
	Perusk. A1/A2	Perusk. B1	Perusk. B2	Lukio A1/A2	Lukio B1	Lukio B2	Lukio B3

Kuvio 1. Suomalaisen koulutusjärjestelmän tuottama kielitaito yleisten kielitutkintojen asteikolla

6.3 Yhteenveto

Kuten edellä esitetystä käy ilmi, ei ole olemassa kunnon tietoa siitä, miten paljon aikaa tarvitaan eritasoisen kielitaidon hankkimiseen. Kat-saus osoittaa, että tarvittava aika on riippuvainen monista tekijöistä. Läheisten sukulaiskielten oppiminen voi olla 2 - 3 kertaa nopeampaa kuin muiden kielten oppiminen. Kielten edustamien kulttuurien lähei-syys/etäisyys vaikuttaa myös oppimisen nopeuteen. Lisäksi yksilöta-solla vaikuttavat luonnollisesti aikaisempi kokemus kielenopiskelusta, mahdollisesti aikaisemmat opinnot (jopa vuosikymmenien takaiset), kielellinen lahjakkuus, hyvä muisti sekä mm. kiinnostus ja motivaatio.

On myös syytä panna merkille oppimistilaisuuksien määrä ja harjoitte-luun käytävissä oleva aika. Koulussa on haluttaessa erinomainen ti-laisuus saada monen kielen hyvä pohja ja siellä on mahdollisuus myös kielten säännölliseen harjoitteluun. Aikuisiällä voidaan aikaisempaa kielitaitoa ylläpitää ja kehittää ja hankkia myös uuden kielen tai uusien kielten taitoa. Lienee kuitenkin niin, että kielenopiskelu aikuisiässä jou-tuu kilpailemaan monen muun tärkeän asian kanssa, ja siksi aikuisiässä ei käytännössä opittane kovin montaa uutta kieltä, ellei tarve ole suuri. Jos tarve on akuutti, voidaan jopa hankkia intensiivistä yksityisopetusta ulkomailla omalla tai työnantajan kustannuksella. Esimerkiksi tämän artikkelin kirjoittajan kokemuksen mukaan oman alan seuraaminen ja sen kehittämiseen osallistuminen vie niin paljon aikaa, että uusien kiel-ten oppiminen on toiveista huolimatta jäänyt pitkälti haaveeksi, ilmei-sesti odottamaan eläkeiän rauhallisempaa elämäntilannetta.

Varsin laaja yksimielisyys vallitsee siitä, että tasolta toiselle edistymi-nen ei ole suoraviivaista. Alemmilla taitotasolla selvästi havaittava edistymisen voi olla 2 - 3 kertaa nopeampaa kuin ylemmillä. Vaikka tarkkoja arvioita ei voida esittää, voisi suunnittelun pohjana käyttää seuraavia karkeita arvioita suomenkielisten aikuisten kielenopiskelua järjestettäessä: taitotasolla 1 - 3 tarvittaneen nollatasolta lähtien kunkin tason saavuttamiseen 150 - 200 tuntia opiskelua, tasoilla 4 - 5 taas 300 - 350 tuntia ja tasoilla 6 - 7 jo 500 - 600 tuntia ja tasolla 8 jopa tuhansia tunteja kielen aktiivista käyttöä. Tämä tarkoittaa sitä, että hyvän kieli-taidon hankkimiseen tarvittaneen vähintään 2 000 - 2 500 tunnin opis-kelupanos. Osa tästä ajasta voi luonnollisesti olla itsenäistä työskente-lyä. Edellä esitettyjen aikamäärien ei pitäisi yllättää, koska eri yhteyk-sissä on arvioitu kaikenlaisen asiantuntemuksen aina edellyttävän tu-hansien tuntien työpanosta. Me suomalaiset olemmekin erikoisten kieli-olosuhteidemme takia käyttäneet aikaa ja energiaa kielitaidon hankki-miseen: kun lasketaan yhteen koko nykyväestön ohjattu kielenopiskelu ja "kotitehtävien" tekemiseen käytetty aika ja muu omaehtoinen kiel-

Kielen oppiminen taitotasolta toiselle

tenopiskelu, näyttää ilmeiseltä, että olemme panostaneet yhteensä vähintään miljardi tuntia kielitaidon hankkimiseen.

Lähteet

- Alderson, C. J. 1981. Report of the discussion on communicative language testing. In Alderson, C. J. & Hughes, A. *Issues in Language Testing*. ELT Documents 111. London. The British Council, 55–65.
- Alderson, J. C. 1991. Bands and Scores. Julkaisussa Alderson & North, *Language Testing in the 1990s*. Modern English Publications/British Council. London: Macmillan, 71–86.
- Doyle, T. & Meara, P. 1991. toim. *Lingo. How to learn a language*. London: BBC Books.
- Havola, L. & Saari, H. 1993. Kaksikymmentä vuotta englannin kuullun ymmärtämistä – onko taidoissa edistytty? Julkaisussa Linnakylä, P. & Saari, H. (toim.) *Oppiiko oppilas peruskoulussa?* Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 157–73.
- Kärkkäinen, K. 1993. Ruotsiko ongelma? Julkaisussa Linnakylä, P. & Saari (toim.) *Oppiiko oppilas peruskoulussa?* Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos, 121–39.
- Lewis, E. G. & Massad, C. E. (1975) *The teaching of English as a foreign language in ten countries*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- North, B. 1993. *The Development of Descriptors on Scales of Language Proficiency*. The National Foreign Language Center, Washington DC. NFLC Occasional Papers.
- North, B. 1993. Transparency, Coherence, and Washback in Language Assessment. In Sajavaara, K., Lambert, R. C. & Takala, S. (Eds.) *National Foreign Language Planning: Practices and Prospects*. University of Jyväskylä, Institute for Educational Research, 157–93.
- Saari, H. 1996. Englannin kielitaidot, puheen ymmärtäminen peruskoulun 9. Luokalla v. 1995. Teoksessa Jakku-Sihvonen, R., Lindtröm, A. & Lipsanen, S. (toim.) *Toteuttaako peruskoulu tasa-arvoa?* Opetushallitus: Arviointi 1/96, 451–63.
- Saari, H. & Takala, S. 1979. Englannin kielen opetus ja koulusaavutukset Suomessa 1970-luvun alussa: IEA:n kansainväliseen yhteistoimintaan perustuva vertaileva ja kuvaileva tutkimus. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen tutkimuksia No. 295.

Takala, S. 1977. Piirteitä vieraiden kielen opetuksesta. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen selosteita ja tiedotteita No. 94.

Takala, S. 1980. Kriteerimittamisen käsitteestä ja käytännön sovelluksista. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen selosteita ja tiedotteita No. 146.

Takala, S. & Kärkkäinen, K. 1991. Ruotsin opetus kouluissa. Julkaisussa Kangasniemi, E. & Saari, H. (toim.) Arviointia ja ajatuksia koulun kehittämisestä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Teoriaa ja käytäntöä 69. 109–15.

Takala, S. 1997. Englannin osaamisen taso Suomessa – näkymät hyvät. (tulossa)

TOEFL (1991, 1995) TOEFL Test and Score Data Summary.